

Vlaams
Parlement

ingediend op **468** (2014-2015) – Nr. 2
3 november 2015 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn
uitgebracht door Lydia Peeters en Wilfried Vandaele

over de nota van de Vlaamse Regering

ingediend door minister Joke Schauvliege

Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Tinne Rombouts.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Andries Gryffroy, Bart Nevens, Axel Ronse, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele;
Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Lydia Peeters;
Rob Beenders, Bruno Tobback;
Hermes Sanctorum-Vandevoorde.

Plaatsvervangers:

Jelle Engelbosch, Sofie Joosen, Jos Lantmeeters, Jan Peumans, Grete Remen, Sabine Vermeulen;
Sonja Claes, Jos De Meyer, Bart Dochy, Katrien Partyka;
Mathias De Clercq, Willem-Frederik Schiltz;
Ingrid Lieten, Els Robeyns;
Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

468 (2014-2015) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

I. Toelichting door de minister	4
II. Vragen en opmerkingen van de leden.....	8
1. Tussenkoms van Wilfried Vandaele.....	8
2. Tussenkoms van Lode Ceyssens	9
3. Tussenkoms van Lydia Peeters	10
III. Antwoorden van de minister en bespreking.....	11
IV. Stemming.....	12
Gebruikte afkortingen	13

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn besprak op 20 oktober 2015 de nota van de Vlaamse Regering. Handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 468/1).

I. Toelichting door de minister

Minister *Joke Schauvliege* verwijst naar het Handhavingsdecreet van 25 april 2014 dat stelt dat er een handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening zal worden opgemaakt. Dat programma is bindend voor de gewestelijke handhavers. Voor de andere beleidsniveaus kan het een inspiratiebron zijn voor de eigen werking en vormt het een aanbeveling. Op deze wijze informeert men de handhavingspartners over hoe men als gewest zelf zal werken. Men biedt hen ook de mogelijkheid om inspiratie op te doen voor hun eigen werking.

Een voorontwerp van dit handhavingsprogramma was overgemaakt aan de VHRM. Deze won het advies in van zijn leden, van het Agentschap Waterwegen en Zeekanaal en van het Agentschap Wegen en Verkeer. Op basis van dit gezamenlijke advies werd dit op 17 juli 2015 besproken door de Vlaamse Regering.

Het centrale uitgangspunt is dat de handhaving, naast de plannen en de vergunningen, cruciaal is voor een goede ruimtelijke ordening en voor het bewaren en verbeteren van de leefkwaliteit. Een voortdurende samenwerking met planners en vergunners is belangrijk om toekomstige inbreuken te voorkomen. Deze samenwerking wordt versterkt door de uitbouw van een kenniscentrum voor de concrete dossierbehandeling. Ook het subsidiariteitsbeginsel krijgt een volledige uitwerking.

Een van de meest opmerkelijke nieuwigheden in dit programma is de trajectaanpak die de opeenvolging regelt van de inzet van instrumenten en de onderlinge verhouding tussen de mogelijke gerechtelijke en de bestuurlijke trajecten. Er worden meer prioriteiten gelegd. Het belang van preventieve handhaving en van de prioritaire aanpak van recente schendingen wordt benadrukt. De ingezette trajecten worden verder opgevolgd. Het heeft echter geen zin om processen-verbaal op te maken voor misdrijven die niet vervolgd worden.

Het is niet de bedoeling om een nieuw historisch passief op te bouwen. In de toekomst zal er meer aandacht zijn voor een gedifferentieerde inzet van de instrumenten. Dat moet tot resultaten leiden. Voor het historisch passief wil men zoeken naar alternatieven, uiteraard met respect voor de goede ruimtelijke ordening.

Het opzet is een efficiënte en effectieve handhaving in Vlaanderen. Handhaving is dus geen doel op zich, maar een middel om te voorkomen dat men zonder vergunning bouwt.

Bij het realiseren van een zo snel en zo goed mogelijk herstel moet men oplossingsgericht en klantvriendelijk werken. Iedereen moet een gepast antwoord krijgen op meldingen, klachten en vragen. Tegenover de overtreder bestaat de klantgerichtheid uit gerichte raadgevingen en actieve begeleiding in het hersteltraject.

Werken met prioriteiten

De handhaving in de ruimtelijke ordening is historisch gegroeid vanuit een soort van reactieve opvolging van klachten. Het huidige programma moet op het gewestelijke niveau de nodige ruimte creëren om meer proactief op te treden, om aldus schendingen te voorkomen die manifest schadelijk zijn voor de realisatie van de ruimtelijke ordening.

Een eerste stap is een omzetting van de doelstelling in concrete actiepunten. Afhankelijk van de aard van de schending of van de bestemmingsgebieden kan de aanwezigheid op het terrein worden vergroot.

De klachten zullen getoetst worden aan de gewestelijke prioriteiten. Die hangen samen met de ernst van de schendingen, de hoedanigheid van de overtreder en de frequentie van de feiten. Recente schendingen dienen het eerst aangepakt te worden. Het redelijkheidsbeginsel vereist immers dat er op korte termijn ook wordt opgetreden.

Er moet ook altijd contact zijn met de burger. Een benadeelde burger die een klacht indient, moet terugkoppeling krijgen over het verdere verloop.

De prioriteiten hangen ook samen met het gewenste ruimtelijke beleid in Vlaanderen. Bij elk repressief optreden is er dus een afweging nodig over de maatschappelijke relevantie. Schendingen in kwetsbaar gebied en zonevreemde functiewijzigingen moeten nog steeds prioritair aangepakt worden. Die aanpak kan wel verschillen naargelang er al dan niet een regularisatie of een planmatige aanpak mogelijk is.

Thematische prioriteiten kunnen betrekking hebben op overlastschendingen en op schendingen in het kader van beleidsdomeinoverschrijdende problematieken zoals het integraal waterbeleid en de verkeersveiligheid.

De prioriteiten in het behandelingsbeleid kunnen ook worden bijgestuurd op basis van een risicoanalyse.

Het feit dat iets niet prioritair is op gewestelijk niveau betekent nog niet dat het niet prioritair kan zijn op het lokale niveau. De verschillende beleidsniveaus kunnen ook gezamenlijk tot andere prioriteiten komen. Het gewestelijke niveau zal de nodige initiatieven nemen voor afspraken met alle partners.

Optimalisatie via trajectaanpak

Het is de bedoeling om het handhavingsinstrumentarium optimaal in te zetten en om goed na te denken over het traject van de handhaving. Elke situatie vereist een eigen aanpak. Dat is een vrij technische zaak. Het handhavingsprogramma geeft uitvoering aan de verplichtingen van het decreet.

Het handhavingsinstrumentarium wordt uitgebreid met zachte handhavingsinstrumenten zoals de raadgeving en de aanmaning. De aanmaning zal in principe altijd ingezet worden om een overtreder aan te zetten tot vrijwillig herstel. De inspecteur zal daarbij zelf de mogelijke pistes onderzoeken. Indien de aanmaning onvoldoende garanties biedt, bijvoorbeeld bij een ernstige schending of een ernstige dreiging van schade, wordt het stakingsbevel opgelegd. Dat heeft eveneens een sterk preventief karakter. Bij oprichtingsmisdrijven, latere wijzigingen aan constructies en vergunningsplichtige functiewijzigingen, ligt het preventief optreden in het tijdig ageren tijdens de uitvoering en voortzetting van de werken. Bij stakingsbevelen bij gebruik wordt de rechtszekerheid gegarandeerd door het opnemen van duidelijke tijdsriteria. In ruimtelijk kwetsbaar

gebied bedraagt de termijn twee jaar en daarbuiten een jaar. Bij permanente bewoning in weekendverblijven blijft het stakingsbevel het belangrijkste preventieve middel om permanente bewoning te voorkomen.

Door de invoering van de bestuurlijke handhaving krijgt de bevoegde gewestelijke dienst ook de mogelijkheid om boetes op te leggen bij inbreuken en misdrijven, na een doorverwijzing vanuit het parket. Er wordt ook een bestuurlijk seponeringsbeleid gevoerd. Dat is vooral zinvol als het een preventief effect kan hebben, bijvoorbeeld bij de doorbreking van een stakingsbevel. Daarom heeft die boete absolute voorrang. Ze kan ook worden opgelegd bij ernstige impact op de goede ruimtelijke ordening, of bij een misdrijf door professionelen of recidivisten. Bij inbreuken is een boete aangewezen wanneer herstel onmogelijk is door de aard van de inbreuk en wanneer de boete de enige sanctie is, bijvoorbeeld wanneer iemand werken uitvoert zonder architect.

Wanneer herstel nodig is, kiest men bij voorrang voor een onderhandelde oplossing via het instrument van de minnelijke schikking. Dat blijft mogelijk gedurende het hele traject. Het herstel kan ook opgelegd worden door de inspecteur of de burgemeester. Dat is de bestuurlijke handhaving.

Ook het gerechtelijke traject blijft bestaan. De decreetgever geeft duidelijk voorrang aan het gerechtelijke traject en dat wordt doorgetrokken in de beleidslijn. Het gerechtelijke traject biedt meer waarborgen voor rechtsbescherming van de overtreder.

De inzet van de nieuwe bestuurlijke herstelmaatregelen kan op termijn worden uitgebreid. Dat loopt gelijk met de opbouw van vaardigheden en juridische kennis op basis van de nieuwe instrumenten. Die instrumenten worden niet ingezet voor oudere schendingen. In de bestuurlijke procedures worden dezelfde criteria voor ruimtelijke beoordeling toegepast als bij de adviezen van de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering om een gelijke behandeling van gelijkaardige feiten door de inspecteur te garanderen.

Als er een bestuurlijke geldboete wordt opgelegd, zijn er voldoende redenen om die volledig in te vorderen. Daarvoor wordt gestreefd naar afstemming met het beleidsdomein Leefmilieu. De uitvoering van de hoofdveroordeling, gericht op herstel en op de goede ruimtelijke ordening, blijft essentieel.

De noodzakelijke instrumenten worden in alle redelijkheid ingezet. De inschrijving van een wettelijke hypotheek gebeurt daarom pas indien het noodzakelijk is voor de inning van de meerwaarde of de ambtshalve uitvoering. Het bedrag waarop de hypotheek gevestigd wordt, moet ook in verhouding staan tot de meerwaarde en de kosten. Dit mag dus niet gebruikt worden als drukingsmiddel.

Ook de invordering van de dwangsom is nooit een doel op zich, maar wel een middel om de gerechtelijke of bestuurlijke beslissing af te dwingen. De inspecteur kan op eigen initiatief beslissen om de dwangsom niet verder in te vorderen als het herstel is uitgevoerd.

De ambtshalve uitvoering van oudere vonnissen en arresten kan pas opgestart worden na het onderzoek van mogelijke alternatieven op basis van de nieuwe regelgeving en na een aanbod tot vrijwillig herstel.

Voor het historisch passief wordt een dubbele aanpak gehanteerd. De bestaande dossiers worden geïnventariseerd en gescreend op basis van de doelstellingen en de criteria van dit programma. Het gaat over dossiers waarin de uitvoeringstermijn voor de uitvoering van het herstel al tien jaar of meer is verstreken. Eerst

gebeurt er een onderzoek naar de actualiteit van de titel, naar de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening en naar de mogelijkheid van regularisatie of andere oplossingen. In veel van de oude gevallen moet de titel op korte termijn worden herbetekend. Dat zal bijdragen tot de screening vermits er in sommige gevallen een positief advies moet worden verleend. Aan de overtreder wordt op een actieve manier een mogelijkheid tot herstel aangeboden. Daarna gebeurt er een onderzoek ten gronde naar de mogelijkheden om het historisch passief op een globale wetgevende manier aan te pakken, om te voorkomen dat het historisch passief nog verder aangroeit. Men zal bijvoorbeeld onderzoeken of de voorwaarde met betrekking tot het hoofdzakelijk vergund karakter van een gebouw nog houdbaar is bij de beoordeling. Het hoofdcriterium bij herstel na een schending is immers de goede ruimtelijke ordening en niet de legaliteit op zich. Daarbij wordt ook de mogelijkheid onderzocht van de invoering van een legaliteitsattest op het niveau van de vergunningen en de oplossingen in het kader van as built.

Na een handhavingstraject brengen het proces-verbaal of het herstelattest duidelijkheid over de uitgevoerde herstelmaatregelen en over de toekomstige mogelijkheden van het onroerend goed. De inschrijving in het hypotheekkantoor of de vermelding in het vergunningenregister zorgen in deze voor voldoende publiciteit.

Versterken van partnerschappen en inzetten op transparantie

Het is ook de bedoeling om de partnerschappen te versterken en om in te zetten op transparantie en communicatie. Bij de handhaving van de ruimtelijke ordening zijn er heel veel partners betrokken die elk vanuit hun eigen bevoegdheden en prioriteiten een bijdrage hebben in de volledige keten.

De basis van de handhaving blijft het Handhavingsdecreet dat altijd op dezelfde manier moet worden geïnterpreteerd en toegepast op het terrein. Daarom wordt er ook een kenniscentrum opgericht. Dat moet een beslissings- en uitwisselingsplatform zijn waar de externe partners op voet van gelijkwaardigheid deel zullen van uitmaken. Dat vergt transparantie en communicatie tussen alle partners.

Er zal ook gezorgd worden voor opleiding en vorming. Er zal thematische, gebiedsgerichte en dossiergebonden samenwerking zijn. In dat kader zal het duidelijk worden wie de regiefunctie heeft.

De bevindingen van de studie Financiering van lokale handhavende overheden, die het vertrouwensmodel bevestigt, zullen een impuls geven aan de verdere ontwikkelingen. Deze studie speelt een belangrijke rol bij het flankerend beleid waarbij het gewest als een soort backoffice inspeelt op een aantal noden van de lokale besturen.

Het is ook belangrijk om in te zetten op het niveau van de intergemeentelijke samenwerking en op nieuwe vormen van samenwerking.

Men kan eraan denken om de middelen die worden gegenereerd door de handhavingsinstrumenten, toe te kennen aan de lokale besturen. Momenteel onderzoekt men de mogelijkheid van een tijdelijke of gedeeltelijke ondersteuning van de kosten van de handhavingsambtenaar. Op dit ogenblik is het handhavingsbeleid voor de lokale besturen alleen een kostenpost.

Er is ook samenwerking nodig over de gewestgrenzen heen. Dat vergt overleg met de politie en de parketten.

Overleg is ook mogelijk binnen de VHRM, binnen het toekomstige federale Expertisenetwerk Leefmilieu en binnen het Expertisenetwerk Residuen en Voedselveiligheid.

Men moet ook zorgen voor transparantie tegenover de burger. Daarom moet er jaarlijks een handhavingsrapport opgesteld worden. Dat zal ook de kennis over deze thematiek ten goede komen.

Werken aan datakwaliteit, analyse en rapportering

Het Departement Ruimte zal verantwoordelijk zijn voor de monitoring en de risicoanalyse. Dat zal een handhavingsmonitor opstellen. Het vergunningenregister van de gemeenten moet verder uitgebouwd worden. Er is nood aan een cijfermatige analyse van de instrumenten en aan een integrale analyse van het handhavingstraject. Jaarlijks zullen er data worden aangeleverd voor de opmaak van het handhavingsrapport. De data en de cijfers zullen daarbij systematisch en inhoudelijk geëvalueerd worden. Op langere termijn zal deze monitor de mogelijkheid bieden om het ruimtelijk handhavingsbeleid te benaderen vanuit een risicoanalyse.

Het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening is een volgende stap in de handhaving van de ruimtelijke ordening. Het is vooral belangrijk om inbreuken en misdrijven te voorkomen. Dat wil men planmatig aanpakken door overleg, betere communicatie en betere monitoring.

II. Vragen en opmerkingen van de leden

1. Tussenkomst van Wilfried Vandaele

Wilfried Vandaele weet dat het plan inzet op een efficiënte handhaving, waarbij handhaving geen doel op zich is maar een middel om een goede ruimtelijke ordening te bewaken. Er wordt ook veel aandacht besteed aan het voorkomen van misdrijven. Dat vindt hij een goede zaak. Het plan implementeert de nieuwe instrumenten uit het decreet Handhaving Omgeving met bestuurlijke handhaving en zachte instrumenten.

Hij heeft nog een paar vragen. Vooreerst wil hij weten of dit nieuwe handhavingsplan al rekening houdt met de aangekondigde inkanteling van het Agentschap Inspectie RWO in het Departement LNE.

Verder vraagt hij waarom de passage met cijfers en kengetallen in het ontwerp handhavingsplan niet werd hernomen in het definitieve document. Uit die cijfers kon men immers wel een en ander afleiden. De tabellen tonen bijvoorbeeld een continue stijging van het aantal pv's, stilleggingen en herstellvorderingen tussen 2003 en 2012, zowel gemeentelijk als gewestelijk, maar na 2012 is er een terugval. Hoe is dat te verklaren? Zijn er al cijfers voor 2014?

Vermits er in de toekomst een omgevingsvergunning zal worden toegekend, is het essentieel om ook inbreuken op het vlak van Milieu of Ruimtelijke Ordening op dezelfde wijze aan te pakken. Daarom heeft men in de vorige regeerperiode beslist om het decreet op de handhaving van omgevingsvergunning goed te keuren waarbij tal van instrumenten van de milieuhandhaving uitgebreid werden naar de inbreuken en misdrijven inzake de ruimtelijke ordening. Dat vindt hij positief. Dat wordt nu ook uitgelegd in het handhavingsplan. Zijn er ook plannen om inbreuken tegen de regelgeving over natuur of onroerend erfgoed mee te betrekken in de procedures? Kunnen inspecteurs van het Agentschap voor Natuur en Bos of het Agentschap Onroerend Erfgoed optreden bij misdrijven of

inbreuken die aan verschillende beleidsdomeinen raken? Hoe gebeurt dat vandaag?

Binnen het nieuwe Handhavingsplan Ruimtelijke Ordening krijgt het subsidiariteitsbeginsel een volledige uitwerking. Vlaanderen en de gemeenten bepalen elk zelf hun eigen prioriteiten en nemen hun eigen verantwoordelijkheden op inzake de handhaving. De schendingen die het gemeentelijke niveau niet overstijgen zijn dus niet prioritair voor het Vlaamse Gewest. De gemeenten zijn echter ook verantwoordelijk voor schendingen van provinciale verordeningen. Is dat doenbaar voor de gemeenten? Wat zal het Vlaamse Gewest precies doen en wat zal men aan de gemeenten overlaten?

De gewestelijke administraties zullen de rol van trekker van het handhavingsbeleid op zich nemen ten opzichte de gemeentebesturen en de parketten. Daarbij is er sprake van coaching, sturing en ondersteuning. Welke vorm zal dat concreet aannemen? Zijn er daarvoor mensen en middelen beschikbaar?

Het handhavingsplan stelt een vervolgtraject voor het omgaan met gerechtelijke uitspraken waarvan de termijn voor de uitvoering van de herstelmaatregel al meer dan tien jaar verstreken is. Er wordt een onderzoek aangekondigd om dit historisch passief in kaart te brengen. Vervolgens zullen de dossiers gescreend worden. Hij wil weten hoe dat onderzoek zal gebeuren en wie dat zal doen. Hij denkt dat de gemeenten dit niet kunnen bolwerken.

De minister stelt vast dat de inkomsten van het DAB Herstelfonds elk jaar de uitgaven overstijgen. Het fonds bevat momenteel ongeveer 19 miljoen euro. Wat wil en kan de minister daarmee doen?

Binnen de passage over de mogelijke verbetertrajecten hecht hij veel belang aan het onderzoek naar de financiering van de handhaving door gemeenten. De minister wil de mogelijkheid onderzoeken om bepaalde inkomsten van het Herstelfonds door te storten naar de gemeenten. Hoe wil zij dat aanpakken?

2. Tussenkomst van Lode Ceysens

Lode Ceysens kan akkoord gaan met de opmerking dat de handhaving geen doel op zich is, maar een middel. De omgevingsvergunning kan alleen functioneren als er een goed sluitstuk is in de vorm van snelle, kordate, correcte en preventieve handhaving. Dat zal het draagvlak voor het omgevingsbeleid ten goede komen.

Bij de goedkeuring van het ontwerp van decreet betreffende de handhaving van de omgevingsvergunning op 23 april 2014 vond CD&V dat het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening aan belang gewonnen had. Er werden nieuwe instrumenten gecreëerd, maar er werd ook aangegeven hoe, waar en wanneer die kunnen worden ingezet. Er werd een evenwicht gevonden tussen straffeloosheid en overdreven strengheid.

In uitvoering van dit decreet werd nu het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening uitgewerkt. Het handhavingsplan van 2010 was al een eerste stap in de goede richting. Dit programma gaat dieper in op andere handhavingspartners, onder andere Leefmilieu. Nu wordt er een globale trajectaanpak gehanteerd, waarbij ook de onderlinge verhouding en de opvolging van de instrumenten nader worden bepaald. Hij ziet dus een echte ommezwaai in het handhavingsbeleid.

Hij gaat dieper in op een aantal aspecten van het voorliggende programma. De ambtshalve hypotheek is zeker een nuttig instrument om te voorzien in de nodige middelen voor een ambtshalve uitvoering. De indruk bestond echter dat dit

gebruikt werd als een soort van drukkmiddel in dossiers waar al jaren geleden een vonnis was uitgesproken, maar waar men nagelaten had om een dwangsom uit te spreken en om ambtshalve af te breken. In een dergelijk geval is ook de overheid in gebreke gebleven. Jaren na datum zou men dan ambtshalve een hypotheek opleggen, hoewel men goed weet dat er nooit meer uitvoering zal worden gegeven aan het bevel tot afbraak. Daarbij betreft men soms ook onroerende goederen in onverdeeldheid, waardoor soms hele families het slachtoffer worden van een bouwovertreiding die door een familielid is begaan. Zijn fractie ziet de uitwerking van dit programma als een belangrijke stap vooruit. Het middel is behouden gebleven, maar in de toekomst kan het alleen nog gebruikt worden om te voorzien in de nodige middelen en niet meer als een drukkmiddel.

Het handhavingsprogramma voorziet ook in een aantal onderzoeksopdrachten. Hij veronderstelt dat het reduceren van het historisch passief en de mogelijkheid van een legaliteitsattest in overeenstemming is met de conceptnota voor de integratie van de andere attesten. Monitoring en risicoanalyse zijn heel belangrijk voor de handhaving. In het verleden was het niet duidelijk op welke overtredingen er werd ingezet. Het is absoluut noodzakelijk dat er hierin geïnvesteerd wordt. Dat kan helpen om prioriteiten te leggen inzake handhaving. Het kan ook bijdragen aan een oplossingsgerichte handhaving. Ook het onderzoek naar de financiering van de handhaving door de lokale besturen lijkt hem heel belangrijk.

Op 7 september 2015 deed het Grondwettelijk Hof een uitspraak over de dwangsommen. Het Hof zegde dat de overheid de dwangsommen kan en mag verminderen als ze meent dat het gewenste doel bereikt werd. Alleen de Hoge Raad voor de Handhavingsuitvoering is daarvoor de geëigende instantie. CD&V denkt dat het mogelijk blijft om de dwangsommen te blijven inzetten als een effectief en oplossingsgericht handhavingsinstrument. Hij veronderstelt dat men dit de komende weken zal onderzoeken.

Hij ziet dit handhavingsplan als een belangrijke stap vooruit. Een van de belangrijkste uitdagingen is nu de handhaving van de omgevingsvergunning.

3. Tussenkomst van Lydia Peeters

Lydia Peeters stelt vast dat dit handhavingsprogramma rekening houdt met een aantal bedenkingen van Open Vld.

Ze heeft wel een aantal vragen en bedenkingen. De minister heeft in het programma opgenomen dat zij jaarlijks de gewestelijke prioriteiten zal vastleggen. Die prioriteiten worden bepaald aan de hand van verschillende criteria, zoals de ernst van de schending, de hoedanigheid van de overtreder en de frequentie van het aantal gepleegde feiten. De prioriteitenlijst zou worden voorgesteld aan de Vlaamse Regering, samen met de actiepunten voor het proactief optreden. Is die prioriteitenlijst voor 2016 al klaar? Zo ja, hoe verhoudt ze zich tot de gemeentelijke prioriteiten? Wordt een inbreuk in kwetsbaar gebied zonder meer gekwalificeerd als een gewestelijke prioriteit?

Het handhavingsprogramma zal vooral focussen op de recente inbreuken. Hoe definieert men een recente inbreuk?

Ook de verbetertrajecten dienen rekening te houden met het historisch passief. Wie zal de geplande inventaris opmaken, de Vlaamse administratie of de gemeentelijke administraties? Is men daar al mee begonnen?

De lokale besturen moeten over voldoende middelen beschikken voor hun handhavingsbeleid. Hoe wil men de lokale besturen laten participeren in de middelen die vergaard werden uit dwangsommen en meerwaardeheffing?

III. Antwoorden van de minister en bespreking

Minister *Joke Schauvliege* stelt dat er gedeeltelijk rekening werd gehouden met de samenvoeging van de inspectiediensten. Het Herstelfonds staat voorlopig nog apart.

De cijfers en kengetallen werden niet meer weergegeven in het handhavingsplan omdat de gegevens niet meer actueel waren.

Verder is het niet de bedoeling om ook de inspecties Natuur en Bos en Onroerend Erfgoed onder deze regelgeving onder te brengen. De finaliteit is namelijk helemaal anders. Gezien de evolutie naar één omgevingsvergunning is het logisch dat er gestreefd wordt naar een samengevoegde inspectiedienst voor Leefmilieu en Ruimtelijke Ordening. Beleidsdomeinen als Wonen, Natuur en Bos en Onroerend Erfgoed zitten niet in die omgevingsvergunning. Als de inspecteurs op het terrein echter bepaalde vaststellingen doen, bijvoorbeeld het kappen van bomen zonder vergunning, dan kunnen ze die informatie doorgeven. Daarover zijn er goede afspraken gemaakt.

De subsidiariteit impliceert dat de lokale besturen handhavend optreden op hun eigen bevoegdheidsdomeinen. Ze zullen ook bevoegd zijn voor de handhaving van de provinciale verordeningen, want op het provinciale niveau is er geen handhaving. Indien ze dat wensen, kunnen de lokale besturen wel om gewestelijke ondersteuning vragen. De Vlaamse overheid stimuleert de interbestuurlijke samenwerking. Ze zal een expertisecentrum oprichten dat ook zal zorgen voor vorming en coaching.

De Inspectie RWO zal het historisch passief inventariseren op basis van de vastgelegde criteria.

In het Herstelfonds zit momenteel 19 miljoen euro, maar dat is geen netto-bedrag. Daar zijn namelijk ook schuldvorderingen aan verbonden. Bij de inkanteling van de Inspectie RWO wil men het Herstelfonds verdelen. Momenteel is een extern bureau aan het onderzoeken of de middelen die voortvloeien uit de handhaving van de lokale besturen ook kunnen doorstromen naar de lokale besturen. Dat zal de lokale besturen stimuleren om de nodige handhaving te doen.

De minister stelt vast dat de sprekers de duidelijkheid rond de hypotheek waarderen.

Men onderzoekt ook of het legaliteitsattest mee opgenomen kan worden in de eengemaakte attesten. Soms wordt het legaliteitsattest voor een nieuwbouw namelijk later afgeleverd.

De minister erkent dat de monitoring heel belangrijk is.

Het Grondwettelijk Hof heeft inderdaad een uitspraak gedaan over de dwangsommen. Het arrest biedt mogelijkheden voor een remediëring. Ze zal een aantal voorstellen voorleggen aan de Vlaamse Regering.

De lijst met de gewestelijke prioriteiten wordt nu besproken met de verschillende partners. Dit zou in 2017 in werking treden.

Momenteel is er overleg aan de gang over de afstemming tussen de gemeentelijke en de gewestelijke prioriteiten.

Er is geen concrete termijn om te bepalen wat een recente inbreuk is. Vooral de redelijkheid van de termijn is belangrijk. Daarbij moet er ook rekening worden gehouden met de prioriteiten.

Wilfried Vandaele vindt het vreemd dat de gemeenten moeten toezien op inbreuken op provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen. Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de gemeenten de situatie het best kennen. Als ze het zelf niet zien zitten, kunnen ze vragen dat het gewest optreedt.

Lode Ceysens zegt dat het de eerste keer is in zes jaar dat hij op een positieve manier is kunnen tussenkomen inzake het luik handhaving. Hij hoopt dat dit ook in de toekomst mogelijk zal zijn.

IV. Stemming

Ter stemming gelegd, wordt het handhavingsprogramma Ruimtelijke Ordening aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Tinne ROMBOUTS,
voorzitter

Lydia PEETERS
Wilfried VANDAELE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
pv	proces-verbaal
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)
VHRM	Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu